

STORTINGET

Innst. 314 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:151 S (2021–2022)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Høgestøl, Guri Melby, Ola Elvestuen og Sveinung Rotevatn om å sikre Norge fullverdig deltakelse i EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk (FUSP)

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innlede forhandlinger med EU for å sikre full norsk deltakelse i EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk (FUSP).»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Nils-Ole Foshaug, Eva Kristin Hansen og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schou, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Bengt Fasteraune, fra Fremskrittspartiet, Sylvi Listhaug og Christian Tybring-Gjedde, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Rødt, Bjørnar Moxnes,

fra Venstre, Guri Melby, og fra Kristelig Folkeparti, Dag-Inge Ulstein, viser til det foreliggende representantforslaget som ber regjeringen innlede forhandlinger med EU for å sikre full norsk deltakelse i EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk (FUSP). Komiteen viser til at Norge følger EUs utenrikspolitikk nøye for å sikre best mulig koordinering og sammenfall, men at dette politikkområdet ikke er innlemmet i EØS-avtalen.

Komiteen deler forslagsstillernes oppfatning av at Russlands angrep på Ukraina vil ha langtrekkende konsekvenser for Europas sikkerhetsarkitektur, også utenom NATO-strukturen og bilateralt sikkerhets samarbeid mellom USA og europeiske land. Komiteen viser i den anledning til at Ukraina, Georgia og Moldova har levert formelle søknader om EU-medlemskap som direkte resultat av denne folkerettsstridige invasjonen. Danmark vil på sin side avholde folkeavstemning om avskaffelse av sitt forsvarsforbehold innen unionen 1. juni 2022. Komiteen viser videre til at det både for Sveriges og Finlands del foregår en svært aktiv debatt omkring begge lands mulighet til å søke medlemskap i NATO.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker at det er NATO som er bærebjelken i norsk sikkerhetspolitikk. Disse medlemmer viser til at Norge har lang tradisjon for samarbeid med EU om sikkerhet og forsvar, og gjennom EØS-avtalen deltar vi på like fot med EUs medlemsland i Det europeiske forsvarsfondet (EDF).

Disse medlemmer viser til at regjeringen ifølge Hurdalsplattformen vil gjennomføre en utredning for å vurdere handlingsrommet og erfaringene fra EØS-samarbeidet de siste ti årene. Full deltagelse i FUSP forutset-

ter at Norge omfattes av de rettighetene og pliktene EU-traktatene etablerer. Disse rettighetene og pliktene er regulert til å gjelde land som er medlemmer av EU, og inngår ikke i EØS-avtalen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at Russlands angrep på Ukraina viser behovet for et sterkere integrert og koordinert EU i utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik, og at denne utviklingen også vil angå Norge. NATO utgjør den sikkerhetspolitiske bærebjelken for Norge med kollektivt forsvar og avskrekking. Fremover kan vi like fullt vente at stadig flere sikkerhetspolitiske dimensjoner vil bli diskutert og behandlet på EU-nivå, ikke minst i nord-områdene. Mange av de aktuelle sikkerhetspolitiske virkemidlene vil det være EU som har.

Disse medlemmer viser til at EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk først ble etablert gjennom Maastricht-traktaten i 1992 og videreutviklet gjennom Amsterdam-traktaten. FUSP ledes av EUs høyrepresentant for utenriks- og sikkerhetspolitikk. Det europeiske råd er hovedorganet for FUSP. Rådet definerer den felles utenriks- og sikkerhetspolitikken ved å sette felles prinsipper, overordnede retningslinjer og felles strategier på områder der medlemsstatene har viktige felles interesser. Slike strategier omfatter mål, varighet og de midler EU og medlemmene skal benytte seg av.

Disse medlemmer viser til at store endringer er underveis i Europas sikkerhetsarkitektur. Tysklands beslutning om å øke sitt forsvarsbudsjett er først i rekken, mens Danmarks planlagte folkeavstemning om å avskaffe det såkalte «forsvarsforbeholdet» og dermed bli fullverdig deltaker i EUs felles utenrikspolitikk (FUSP) er et annet eksempel. Danmark har tidligere reservert seg mot deltakelse på dette området, men den danske regjeringen ser behov for et tettere samarbeid med EU her, i lys av krigen i Ukraina. Disse medlemmer mener Norge på denne måten fremover kan havne i en særstilling innad i Norden ved å stå utenfor en vesentlig del av den europeiske sikkerhetsarkitekturen.

Disse medlemmer peker på at Ukraina-krigen viser behovet for en sterk europeisk søyle innenfor NATO, men også for at EU koordinerer ressursbruken sin på forsvarsfeltet for å styrke sin egen evne til å håndtere fremtidige sikkerhetsutfordringer.

Disse medlemmer mener at et mer samlet europeisk forsvarssamarbeid også vil styrke NATO og bidra til bedre byrde- og arbeidsfordeling mellom de allierte i Europa og Nord-Amerika.

Disse medlemmer merker seg at den norske EU-debatten hittil i stor grad har handlet om markedstilgang. Ukraina-krisen har aktualisert EUs sikkerhetspolitiske rolle, og EU viser ny konkret relevans som sikkerhetspolitisk aktør. For å møte dagens internasjonale utfordringer er fellesskapet i EU blitt enda viktigere som

utenrikspolitisk arena. Solberg-regjeringen knyttet også Norge tettere til EUs forsvarssamarbeid gjennom både å søke deltakelse i det permanente strukturerte forsvarssamarbeidet PESCO og å delta i Det europeiske forsvarsfondet EDF.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlem fra Venstre følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innlede dialog med EU for å se på mulighetene for at Norge kan bli en fullverdig deltaker i EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk (FUSP).»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til utenriksministerens vurdering av forslaget, hvor hun presiserer at:

«Full deltagelse i FUSP forutsetter at Norge omfattes av de rettighetene og pliktene EU-traktatene etablerer. Disse rettighetene og pliktene er regulert til å gjelde land som er medlemmer av EU.»

Disse medlemmer legger derfor til grunn at full deltakelse i FUSP ikke er mulig uten medlemskap i EU. Disse medlemmer mener det derfor er svært viktig at regjeringen sikrer nært sammenfall og tett samarbeid med EU i utenriks- og sikkerhetsrelaterte spørsmål fremover, i fravær av en mulighet for full norsk deltakelse i FUSP.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ser nasjonal kontroll over egen utenriks- og sikkerhetspolitikk som en avgjørende faktor for å sikre lavspenning i nord og norske interesser generelt i den nåværende sikkerhetspolitiske situasjonen. Disse medlemmer bemerker at forslaget innebærer norsk deltakelse i utenriks- og sikkerhetspolitikken til en organisasjon Norge ikke er medlem i, hvis organer gis myndighet til å fatte beslutninger på vegne av Norge. Dette strider både mot grunnleggende demokratiske prinsipper og mot Norges anledning til å føre en selvstendig utenriks- og sikkerhetspolitikk.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen innlede dialog med EU for å se på mulighetene for at Norge kan bli en fullverdig deltaker i EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk (FUSP).

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:151 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Høgestøl, Guri Melby, Ola Elvestuen og Sveinung Rotevatn om å sikre Norge fullverdig deltakelse i EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk (FUSP) – vedtas ikke.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 18. mai 2022

Ine Eriksen Søreide

leder

Ingjerd Schou

ordfører

Utenriksministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Ine Eriksen Søreide

Oslo, 25. april 2022

Uttalelse fra Utenriksdepartementet angående Dokument 8:151 S (2021-2022)

Jeg viser til Utenriks- og forsvarskomiteens brev 31. mars 2022 om Dokument 8:151 S (2021-2022) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Høgestøl, Guri Melby, Ola Elvestuen og Sveinung Rotevatn.

Jeg deler representantenes syn om at EU spiller en stadig viktigere utenriks- og sikkerhetspolitisk rolle.

I kjølvannet av Russlands angrep på Ukraina har EU tatt i bruk utenriks- og sikkerhetspolitiske virkemidler raskere og på en mer omfattende måte enn noen sinne. Den største sanksjonspakken EU har innført ble raskt vedtatt og utvides stadig. For første gang i historien yter EU våpenhjelp til et annet land. EU er samtidig en stor humanitær giver, koordinerer sivil bistand til Ukraina, og bidrar til samordning av europeiske lands håndtering av millioner av ukrainske flyktninger.

EU vil være en sentral aktør i den fremtidige gjenoppbyggingen av Ukraina, ikke minst i lys av den ukrainske søknaden om EU-medlemskap. Søknaden er mottatt og blir behandlet på vanlig måte i EUs institusjoner. Det er av stor symbolsk og strategisk betydning, både for Ukraina og resten av Europa.

Vedtaket av EUs «nye strategiske kompass» bærer bud om et tettere og mer ambisiøst samarbeid om sikkerhet og forsvar. Gjennom kompasset har medlemslandene vedtatt felles trusselvurdering og konkrete planer for å styrke felles forsvar- og sikkerhetspolitikk. Norge omtales som EUs nærmeste partner.

Samtidig trapper EU opp innsatsen for gjøre medlemslandene mindre sårbare og mer handlekraftige, på bred front. Dette er tydelig på områder som forsyningssikkerhet (energi, mat og andre strategiske varer) og helseberedskap.

Sanksjoner er mest effektive når mange land står sammen og Norge har sluttet seg til EUs sanksjoner. EUs styrkede sikkerhetspolitiske rolle innebærer dessuten at Norges eksisterende avtaler og samarbeidsordninger med EU i langt større grad enn før får en sikkerhetspolitisk betydning. Både under pandemien og i forbindelse med krigen har EØS-avtalen og Schengen-avtalen sikret Norge mulighet til å delta i sentrale deler av den europeiske krisehåndteringen.

Ingen andre land samarbeider like nært med EU om sikkerhet og forsvar som Norge. Det er en linje regjeringen vil videreføre. Gjennom EØS-avtalen deltar vi på like fot med EUs medlemsland i Det europeiske forsvarsfondet (EDF). Sammen med den mangeårige norske deltakelsen i Det europeiske forsvarsbyrået, er EDF et viktig virkemiddel når europeiske land nå øker sine forsvarsinvesteringer. Vi deltar også i prosjekt om militær mobilitet under EUs styrkede forsvarssamarbeid PESCO. Som nevnt omtaler EUs strategiske kompass Norge som EUs nærmeste partner. Her varsles videre at EU vil etablere et eget forum for partnere innen sikkerhets- og forsvarspolitikken. Det ønsker regjeringen velkommen.

Representantene tar til orde for at Norge må innlede forhandlinger for å «sikre full norsk deltakelse i EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk (FUSP)». Full deltakelse i FUSP forutsetter at Norge omfattes av de rettighetene og pliktene EU-traktatene etablerer. Disse rettighetene og pliktene er regulert til å gjelde land som er medlemmer av EU.

Norge er et ikke-medlemsland som samarbeider tett med EU på en rekke områder. Regjeringen vil fortsette å søke nært samarbeid med EU om sikkerhet og forsvar, i takt med at EU styrker samarbeidet på dette feltet. Regjeringen viderefører med dette en tilnærming i tråd med de lange linjer i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk de siste tiårene, på tvers av regjeringer.

Vennlig hilsen

Anniken Huitfeldt

